

РОЛЬ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРА В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Забезпечення фінансової стабільності в Україні після світової кризи, в першу чергу, вимагає структурної модернізації економічної і фінансової систем на основі вирішення традиційної для України суперечності між завданнями макроекономічної стабілізації та розширеним фінансуванням процесів економічного зростання [1, с.28].

В умовах фінансової кризи чинниками нестійкості банківського сектора виступають: фондова криза (ринкові шоки на ринку цінних паперів, масштабне падіння курсів цінних паперів), боргова криза, валютний криза, криза ліквідності, криза довіри, відтік капіталу, падіння курсів валют, цінних паперів, цін на нерухомість, сумнівні та безнадійні позики, порушення жорстких загальноприйнятих критеріїв, висока заборгованість, корупція, приховування прибутку і активів, зростання ризикованих операцій з цінними паперами та деривативами, незбалансованість балансу поточних операцій, зростання кредиту.

Щодо України, різке зменшення експорту, насамперед металургійної і хімічної промисловості, істотно погіршило стан поточного рахунку, а необхідність значних виплат за борговими зобов'язаннями банків та інших секторів економіки – стан фінансового рахунку платіжного балансу. Пов'язане зі спадом виробництва й девальвацією національної валюти зниження реальних доходів і значна заборгованість фізичних та юридичних осіб за кредитами в іноземній валюті спричинили проблеми у сфері кредитування і банківській системі.

Тому, серед безлічі проблем, від яких залежить успіх антикризового економічного розвитку та фінансової стабілізації країни, слід виокремити: по-

перше, системність державної політики, по-друге, ефективність банківської системи.

Банківська система виконує найважливіші макроекономічні функції, пов'язані з трансформацією заощаджень в інвестиції і забезпеченням безперебійного функціонування системи розрахунків в народному господарстві, створенням грошей і формуванням процентної ставки за депозитами і кредитами. На сучасному етапі зростає роль Центрального банку у реалізації грошово-кредитної політики держави. Головними цілями державної політики стосовно банківського сектора є: забезпечення системної стабільності і створення необхідних умов для розвитку ринку банківських послуг на базі здорової конкуренції, стимулювання банківського обслуговування малого, середнього та великого бізнесу, населення, розвиток нових сегментів ринку банківських послуг, орієнтованих на надання широкого спектру банківських продуктів кінцевому споживачеві, перш за все роздрібного споживчого кредитування та іпотеки.

Високі рівні ризиків банківської системи України демонструють наступні дані: у 2009 р. – 9 місяців 2012 рр. частка кредитів у структурі активів знизилася з 85 % до 75 %, частка довгострокових кредитів – з 64 до 48 %, частка прострочених – збільшилася з 2,3 % до 9,1 %. Лише у 2012 рр. вдалося стабілізувати стан вітчизняної банківської системи. За 8 місяців 2012 р. вперше з початку кризи банківська система вийшла на позитивні показники рентабельності капіталу та активів та отримала 2,3 млрд грн прибутку [2, с. 15].

Вагомим чинником післякризової стагнації кредитування є низька якість ресурсної бази банків, основу якої становлять депозити населення. Для стимулювання їх припливу банки активізували політику «коротких депозитів» та підвищили процентні ставки, що дозволило за 9 місяців 2012 р. залучити на 13,5 % більше депозитів, при цьому інтегральна процентна ставка за депозитами збільшилася на 1,75 в. п. Проте на ресурсну базу продовжували впливати такі негативні фактори як різкі коливання процентних ставок на

міжбанківському ресурсному ринку, підвищений попит населення на валюту влітку і восени, вузькі можливості отримання зовнішньої підтримки від материнських структур. Всі ці фактори підвищували вартість залучених ресурсів [2, с. 15].

Слід зазначити, що підвищення стійкості банківського сектору пов'язане не тільки з заходами щодо усунення, нейтралізації загроз фінансових криз, але й насамперед з підвищенням якості управління банківським капіталом, позитивний розвиток якого в умовах зростаючих ризиків і періодично повторюваних криз стає найважливішою умовою економічного зростання.

Базовими чинниками підвищення стійкості банківського сектору є заходи щодо: удосконалення законодавства; розвитку інфраструктури банківського бізнесу; вдосконалення банківського регулювання і нагляду; вдосконалення сфери державних фінансів (оподаткування, державних витрат, інвестицій), посилення захисту інтересів вкладників та інших кредиторів банків; підвищення ефективності здійснюваної банківським сектором діяльності щодо акумулювання грошових коштів населення і організацій та їх трансформації в кредити та інвестиції.

Разом з тим, в Україні поки не досягнуто головної мети – стабільного економічного зростання, основу якого складає не кон'юнктура світових ринків, а конкурентоспроможність і привабливість вітчизняної економіки.

Література:

1. Економіка України на шляху від депресії до зростання: джерела, важелі, інструменти / [Я.А. Жаліло, Д.С. Покришка, Я.В. Белінська та ін.]. – К.: НІСД, 2010. – 96 с.
2. Перспективи економіки України в умовах глобальної макроекономічної нестабільності / [Я.А. Жаліло, Д.С. Покришка, Т.А. Тищук та ін.]. – К.: НІСД, 2012. – 33 с.